

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theophili Bernardini E Societate Iesv De Religiosæ Perseverantiae Præsidiis Libri XI. ...

Bernardin, Théophile

Antverpiae, 1622

Art. 2. Quando sit scriptus, & quorsum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47032](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47032)

tium mysteriorum dignitas est tanta, ut necdum eam enarrare posse fatear, quam nondum satis capere me potuisse profiteor. ea est vel eius libri dignitas, vel ingenij mei tarditas, cui iam ab ipso Societatis aditæ initio persuasum semper fuit, plus in hoc Exercitiorum libro solo, ad perfectam orationem esse præsidij, quam in omnibus ex illo tempore quomodocumque editis: neque dum sanè video cur ab ista iudicatione discedam. non est quòd indignetur quisquam; huic si multa tribuo, quod ipsorum est, ceteris haud demo: sed quod assero, id certa demonstratione firmabo. Hinc videant qui libellum istum hodie passim etiam vernacula lingua vulgatum legunt, nec magni faciunt, id eò fieri quòd sine doctore, & experimento conueniente non satis queat intelligi.

Quòd autem minus illi tribuant nonnulli, quid mirum? cum partim hominum, specie & orationis pompa ducantur, quam aliquando in sacris ipsis Literis non comperiens Augustinus, fastidiuit. partim verò magistris vsi, qui aliud aliquid saperent, ipsi quoque vel aliud auertantur, vel nihil nisi quod primò occurrat, latere credant? Sed antequàm ad id probandum accedo, dicendum est mihi Quando, & Quomodo sit liber ille conscriptus.

Art. 2. Quando liber Exercitiorum à B. Patre sit scriptus, quidne in eo spectari.

Fuisse Manresæ in primis conuersionis initijs libellum Exercitiorum conscriptum, scriptorum, & rerum gestarum testimonijs constat, omniumque ordinatissimè descripsit P. Petrus Ribad. l. r. Vitæ B. Ignatij c. 5. ad 9. eius insitam vestigijs, ut certius quò intendo pertingam.

Primo igitur, & incredibile quodam seruore in dies inardescere Ignatius ignotus, & mendicos inter, in xenodochio solum sui contemptum amans, nudis pedibus, nudo capite, humi cubans, ter quotidie acerrimè se diuerberans, septenas, præter Missæ & Vesperarum tempus, horas quotidie in oratione ponens perseuerabat: quibus efficiebatur, ut absterfo omni vetere rerum huius sæculi amore, in alium planè virum abiret, cuius non iam in terris, sed videretur conuersatio tora esse in cælis, iam non regibus, sed soli regum Regi Deo militabat: ut ergo de bono fidoque milite, in fortem peritumque ducem euaderet, eum tentamentis varijs & scrupulis mirè exercitum habuit Deus. Cumque diuina misericordia, fuerit semper Ignatius omnium suorum animæ motuum, omnium propensionum, instinctuum, omniumque quæ in mente transigerentur observator, explorator & discriminator acerrimus, cum etiam animum gereret quam maximè ab omni quarumcumque rerum cupiditate secretum, totoque nisu ad perfectionis celsiora tendentem; hinc factum, ut ad observationem sollicitam accedente purissimo animi oculo, breuissimo tempore longè plura, & perfectius, experimento sui viderit, quam nos longis annis tardi segnesque videamus.

Vere

Verè ad doctrinam spiritus callendam, non est spatium temporis definitum & præscriptum, sed adspirante diuina gratia, celerimè percipitur, si modò neque diligentia, neque desit animi puritas.

Sic probato, sic discretionis dono exornato Ignatio, cùm haud quiuis, sed percelebris militiæ dux pararetur, grandiore eum luce illustrandum esse, diuinæ sapientiæ visum est: quapropter mentem eius in admirabilem quandam rerum diuinarum contemplandarum excelsitatem euexit: Sanctissimæ Trinitatis mysterium, qua mortali fas est, clariùs demonstraui: fidei dogmata ita firmè menti infixit, vt de illis dubitare non posset: aliquando apud fluuium tanto eius mentem lumine compleuit, vt sola in ea illustratione plus notitiæ sibi accessisse sit professus, quàm vllò vniquam vel studio, vel reuelatione: o cœdium ipsum abalienatus est à sensibus, caelestibus interim diuinisq̃ue delicijs pastus: denique hic perspicuas de Societate excitanda notiones animo impressas fuisse, confessus est aliquando Ignatius.

Dux ergo noster iam satis instructus est, vt quò, & qua sibi tendendum sit videat: sed quia soli in militia esse non licet, oportet de conuocandis, & aptè ad militiam exercendis esse sollicitum. At quibus inuitamentis, qua vlla poterit illecebra quisquam, à blandientibus mundi castris, ad asperam & præduram, eamq̃ue nouam Dei militiam, transferri? profectò solius hoc est Dei: at, quod est Dei quomodo cognoscent, quomodo, vt sequantur, permouebuntur homines? ergo etiam ad hoc ipsum, & primò & potissimè, ducendum docendumq̃ue vidit, reque ipsa & duxit & docuit B. Ignatium eadem sapientia bonitalq̃ue diuina. At quomodo?

Non secundum carnem militamus, inquit Apostolus: nam arma militia nostra, non carnalia sunt, sed potentia Deo ad destructionem munitiorum, consilia destruentes, & omnem altitudinem extollentem se aduersus scientiam Dei, & in captiuitatem redigentes omnem intellectum in obsequium Christi. Sic planè B. Ignatij arma, sic eius classicum delectum conuocans, sic illecebra & præmij sperandi ostentatio non in persuasibilibus humane sapientia verbis, sed in ostensione spiritus & virtutis: vt vocatio lociorum militum non in sapientia hominum, sed in virtute Dei esset. Vtque à Spiritu sancto id esse certum foret, eo tempore ab homine illiterato, nullaque cuiusquam hominis industria eruderato, breuissimè & certissimè id omne digestum, scriptoque libro comprehensum est, quod ad diuinæ vocationis vocem audientiam sequendamque solet esse necessarium.

Quod vnum quantum sit, & quàm egregiè ab Ignatio præstitum, qui intellexerit, & ritè perpenderit, sanè mirandi finem non faciet. Diceremque nisi in libro quem de hoc argumento edidi, fufius id probassem: quare non repeto. Nec tamen id prætermittendum, quòd in eam diem nemo vnus, id genus argumenti ordine & certa via tractasset. Est etiam hoc arduum, vt qui nondum de spirituali vita quidquam degustarunt, de subtilissimis spiritus inspirationibus iudicare

doceantur, eaque via doceantur, quæ vix dicendo exponi, sed fermè tantum
 commonstrando, & quasi manu ducendo designari possit, tum quòd eius ex-
 cellentiam verba nostra haud satis assequantur, tum quòd eius efficacia, & ad fi-
 nem optatum certa deductio, non abs vnus alicuius præceptiuculæ observatio-
 ne, sed à prudenti omnium quæ ab initio decurruntur, apteque inter se detin-
 ciuntur, ab ipsius quoque cuius res agitur, aliorumque multorum æstimatione
 ac dijudicatione pendet. Vnde & hæc cognitio, si vlla alia, verè acroamatica est,
 quamque scriptis explicare nescio an possis: cumque non pauca de alijs eligendi
 modis in nostra illa descriptione dixerimus, ad hunc tamen qui certissimus est &
 nobilissimus, voluntatisque impulsibus, ac super his iudicatione intellectus
 perficitur, vbi ventum est, licet non pauca cap. 23. & 35. dixerim, id tamen, nisi ad
 praxim & viuæ vocis doctorem accesseris, nequaquam satis esse sum profectum.
 Cumque omnino perpauca sint, qui in rebus ceteris agendis, & reliqua varietate
 vitæ, istam B. Patris nostri doctrinam familiariter adhibeant, hinc fit, vt rarissimi
 sint, qui eam probè intelligant: ignorantiam in ceteris fortè tolerandam, ac certe
 non in filijs, quibus hanc patrimonij nobilissimi hereditatem, tradidit excolen-
 dam: at vè illis qui boni Patris neglecta vinea, alienigenarum horrida dumera
 excolunt, & femineas, si Deo placet, nobis mirabiles obrudent, velataeque
 .revelationes ad impulsus Dei cognoscendos adhibebunt.

Non sic profectò Ignatius, sed docente & dictante spiritu, certissimo funde-
 mento posito, ad summa omnia firmissimè gradum facit: finem ponit ob ocu-
 los; purgat mentem; purgatam illustrat; illustratam excitat & firmat; firmatam
 Spiritu sancto animat, roborat, perficit. Sed distinctiùs id exponamus.

Primum & Ignatianorum operum longè maximum, illudque cuius gratia I-
 gnatium, collocandum inter Dei principes, de militari puluere suscitaret diuina
 prouidentia bonitas: primum inquam & maximum Ignatij opus fuit, Religiosi
 huius Ordinis, qui Societas Iesu dicitur, excitatio, & apta descriptio: huc ergo vt
 ad finem propositum, cetera referri, ipseque Ignatius aptari atque instrui debuit.
 Cumque & socios conuocare foret arduum, & ad Religiosam vitam in eo pe-
 nè sint omnia, vt aptè & ex Dei spiritu vocentur: qui nihil minus quam de
 Societate cogitanti, imò nec ad eam cogitationem habili Ignatio, notitiam eum
 immiserat spiritus, is idem protinus eius menti libellum hunc inscripsit, quem
 continuò manus B. Patris describeret, eo que tam ipse, quam ceteri docerentur,
 quomodo vitæ suæ rationes, è diuini Spiritus inspiratione certa, inire possint.
 Hic ergo primus, & maximè necessarius libelli finis, vt sit vocationum quasi I-
 pis Lydius, reiiciens à Societate non vocatos, vocatos admouens.

At semper is fuit Ignatius, qui non quomodo cumque, sed absolute, sed per-
 fectè, à se suscepta compleri vellet, cumque Religiosam familiam, cum socios ad-
 legendos cogitaret, & eam & eos pro fine sibi proposito quam perfectissimos
 esse cuperet, sciretque ad perfectionem, vi & energia primæ vocationis ita nos
 duci.

duci, vt soleant in prima vocatione, virtutum & perfectionis, quæ deinceps la-
rius efflorescit, occulta semina latere: sitque prima vitæ securura quasi radix &
origo, quæ nisi vitalis fuerit, vnde quæso ceteris accedet vita? Consentaneum
fuit, vt tale vocationi excitandæ instrumentum adhiberet, quod inuoluta per-
fectissimæ actionis contemplationisque semina ita contineret, vt tota deinde
quàm longa, quàm perfecta futura esset, vita ista mortali, haberent foecij, quod
inde euoluerent, nec magis eis opus foret agendi, meditandi, contemplandi que
præcepta aliunde mutuari, quàm vocationis inexcogitaram quandam nouam-
que formam fingere.

Duplex igitur, & vterque planè eximius, libello Exercitiorum finis est propo-
situs. Vnus vt quemuis possit de vocatione sua docere, sed eos maximè & dilu-
cidissimè, qui ad Societatem verè à Deo vocantur: & simul vtrosque excitare, vt
pro dignitate suæ vocationis viuant. Alter finis est, vt eius præceptionibus in-
structus quisque, possit sua in vocatione (sed in Societate maximè cui mirè con-
uenit) perfectissima cuncta sectari. Quod vtrumque à se spectari, disertis verbis
asserit B. Pater, in extremo præludij circa considerationem statuum.

Hinc autem id primùm agnoscimus, cur, eum singula omnia sint verbis di-
lucidissimis conscripta, vnusque sit eorum sensus, liber ille in tam diuersa du-
cat? nempe id ipsum quod sacris Literis accidit, in quibus obseruare est varium
illum finem: arguit Isaias Iudæos, in mores prauos inuehitur, de Cyro, & libera-
tione Ierusalem vaticinatur; is primus sensus. at simul de futuris prophetat, my-
steria multa prædicit; hic alter sensus: dumque duo hi sensus conferuntur, mul-
tiplices nonnumquam, verique omnes emergunt. Idem planè in hoc Ignatij li-
bello: qua ducit ad eligendum, sensus habet suos; & suos, qua eadem parte per-
ficiendum docet. Hoc autem vtrumque tam aptè, vna eademque opera pera-
gere, supra hominem est. Accedit etiam, quod humillimus, & ex Deo totus a-
ptus Ignarius, penitus in animum induxerat, nihil humana calliditate vel per-
suasione fieri, quod remoto Deo ad aternitatem esset vtile; Dei esse permouere
animos, nostrum id solum, si fortè permoueri à Deo vellent, inducere. Qua-
re nihil adhibuit, quo in partem alteram cuiusquam mentem, in deligendo vitæ
genere, flecteret: sed latè patentibus, & ad plurima flecti aptis vsus est axiomati-
bus, quo facilius posset quiuis varia naturæ incitamenta, varios sancti Spiritus
instinctus persequi. Id ipsum in instituto vitæ perfectè decurrendo perutile; nam
neque omnium ad res easdem, ijdem debent esse impetus, neque melior aut cer-
tior Spiritu sancto dux vllus optari potest ab eis, qui *discretionis regulas* à B. Pa-
tre traditas, oratione adiuncta obseruant, & Confessoriorum consilijs audien-
tes sunt.

Aliud quoque è duplici illo fine cognoscimus, cur scilicet, cum (vt demon-
strabimus) summum orationis & contemplationis apicem complectatur; non
tamen perpetuo & inabruto ordine ad eum contendat, eo que se contendere
diffi-

dissimulet? fuit enim id primò ponendum, & probè stabilendum, quod primò & maximè necessarium erat: & quo vno rectè constituto ac peracto, facilis ad excelsiora omnia pateret ingressus: Atqui illud vnum est vocatio, & vocatio sic cognita, vt ex eius cognitione dilucidè instillata, nullæ possint in reliquo vite cursu tenebræ offundi: imò verò ex ijs quæ tum docemur, si quid certè videmus, eam lucem videmus, quæ ipsas quoque, quas perfectioni clarissimæ nonnulli offundunt, tenebras discutiat. Præterea cum nequaquam sit omnium ad quæuis contendere, verissimeque dixerit S. Gregor. *Sapè qui contemplari Deum quietè poterant, occupationibus pressi ceciderunt; & sæpè qui occupati, bene humanis vsibus vixerent, gladio sua quietis exsincti sunt;* sapientissimè factum est, vt, quoniam in sanctorum omnium, sed & aliorum plurimorum manus, venturus erat is liber, nec tamen expediret minùs idoneos, ad eius perfectissima conari, ita scriberetur, vt in aperto nihil reconditius ostentaret, neque quisquam ad audendum supra vires inuitaretur, sed sua sorte contentus viueret qui minùs valet, se quid quidem eo est assecutum putans: qui verò ad maiora & digniora vocaretur, non agere se peruidere posset, agnosceretque numquam se tam longè progressum, quin ex hoc etiamnum libello, quò posset progredi longiùs haberet.

lib. 6. Mor.
c. 26.

Art. 3. *Quas, vt vocant, vite spiritualis vias in Exercitiorum libro suo complexus Ignatius.*

Aptè omnino atque conuenientissimè docuere perfectionis magistri, tres ad perfectionem decurrentibus vias esse obseruandas, quas purgatiuam, illuminatiuam, vnitiuam nuncupauerunt, de quibus breuiter & dilucidè S. Bonauerura. *Purgatiua, inquit, consistit in expulsiōe peccati: illuminatiua in imitatione Christi: vnitiuam in susceptione Spiritus sancti, qui amor est, & mentem insidendo, vnum cum Deo spiritum facit: & qualibet via habet gradus suos, quibus ascenditur ab imo vsque ad summum. ita ille.*

p. 3. incid.

Iam verò cum in his humanæ perfectionis summa constet, qui eas perfectè fuerit complexus, is de absolutissima perfectione nihil omisisse censendus est. Est autem earum singulas aptissimè complexus Ignatius, & suas seu inductiones, seu præceptiones ita temperauit, vt (quod eorum quæ à Deo sunt solet esse proprium) propè nulla verbis indicatione facta, vsu, ordine, rebus vias eas singulas accommodissimè & securissimè percurrere doceret. Omnino nihil est quod in eis desideremus, dum eas ad vsu & praxim, quam volebat, quam spectabat, reuocare conemur. Verè magnorum fluminum magni fontes. ô quantum in ipsis suis initijs Ignatius! nonne vt gigas cœpit currere viam suam, qui totamque longas vias primo impetu est emensus? qui priùs propè celsissimarum rerum doctor claruit, quàm tirocinium ponere sit aggressus? sed id quomodo obrineat dicamus.

Ve